

KARIN HANSSEN

Wie het rijke oeuvre wil ontdekken van de Antwerpse kunstenaar, schrijfster, onderzoekster in de kunsten en feministische actviste Karin Hanssen (Antwerpen, °1960), moet zich naar De Garage in Mechelen spoeden. De horizon van Hanssen strekt zich uit van de zeventiende-eeuwse barok tot de Amerikaanse suburbs uit de vorige eeuw.

Sinds 1993 focust ze in haar werk op onder meer tijdsdesoriëntatie, sociale semiotiek – de maatschappelijke betekenis van wat we als toeschouwer zien – en ‘de geleende blik’. Die thema’s spit ze uit via meerlagige snapshots van suburbaan huiselijk geluk en idyllische natuuruitstapjes, vaak met een unheimlich randje. Vanaf 2010 vestigde ze in drie reeksen ook haar blik op de representatie van de vrouw.

VROUW ALS DECORSTUK

‘Genderdiscriminatie ging gaandeweg een grote rol spelen in mijn werk’, vertelt Hanssen. ‘Ik vroeg me af hoe vrouwen in beeld worden gebracht. Zo stootte ik op het motief van de vrouwelijke rugfiguur in het werk van Gerard ter Borch, een zeventiende-eeuwse Nederlandse barokschilder. In een aantal van zijn werken wordt een vrouw afgebeeld, met de rug naar de kijker. De context verandert – een muziekles, een conversatie, een bordeelscène – maar de vrouw is telkens dezelfde. Ze heeft zelf geen invloed op haar

**KARIN HANSSEN: 'REPRESENTATIE
HOUDT EEN IDEOLOGISCHE
BOODSCHAP IN; DE WERKELIJKHEID
ZELF IS ONSCHULDIG'**

betekenis, maar krijgt wel altijd een nieuwe invulling. In de kunstgeschiedenis zijn vrouwen modellen, zelden individuen. Daarom heb ik uit één vrouwenfiguur van Ter Borch tien individuen gecreëerd – een omkering van het uitgangspunt. In plaats van een detail wordt ze het hoofdmotief.’

In de tiendelige reeks *Retu(r)ning the Gaze* (2018) gaat Hanssen voor het eerst ook de dialoog aan met niet-westerse beelden. Hanssen: ‘In Iran en Afghanistan is de vrouw in de publieke ruimte niet meer dan een silhouet. Deze reeks is net als de

Karin Hanssen, reeks *The Borrowed Gaze/Variations GTB*, 2010

vorige twee — *The Borrowed Gaze/ Variations GTB* uit 2010 en *A Room of One's Own* uit 2014 — een reactie op die patriarchale dominantie. De vrijheid van de vrouw in de publieke ruimte wordt constant bedreigd, ook in onze eigen cultuur. In de zeventiende eeuw werden beelden van interieurs letterlijk gevangen in een camera obscura. De mannelijke blik veroordeelde vrouwen tot een deel van het meubilair. In mijn werk lever ik kritiek op de verplaatsing in tijd en medium van de stereotiepe representatie van mannen en vrouwen. Zo zit in de kadreering en de houding van *Die Gebildeten*, een reeks tekeningen uit 1994 over een groep mannelijke intellectuelen, ook de boodschap verrat dat ze “belangrijk” zijn.’

WE'RE ALL LIVING IN AMERICA

Het hergebruiken – lenen – van bestaande beelden is een constante in het werk van Hanssen. In *Retu(r)ning the Gaze* exploreert ze de manier waarop de representatie van de werkelijkheid en meer bepaald de vrouw een drager is van betekenis. De blik van de ander houdt je een spiegel voor: ‘Representatie houdt een ideologische boodschap in; de werkelijkheid zelf is onschuldig’, zegt Hanssen. ‘Zodra je een fragment uitlicht, voeg je daar een ideologi-

sche component aan toe, verbonden met de tijd waarin en de plaats waar je leeft.’

Die fragmenten ontleent Hanssen vaak aan foto's uit het Amerika van de jaren 50 en 60, foto's die met de jaren minder statisch en braaf worden. De Verenigde Staten spelen een belangrijke rol in de beeldtaal van Hanssen. Een vergelijking van haar werk met dat van de iconische Edward Hopper gaat alleen vormelijk op, vindt ze. Hanssen: ‘Vooral de film *The Thrill of it All*, met Doris Day in de hoofdrol, was een trigger

om op deze manier te werken. Ik ben opgegroeid met “Amerika”. Fastfood, de beautycultuur en Coca-Cola zijn allemaal uitwassen van *the American way of life*. We kunnen nog altijd niet om Amerika heen.’

HERHALING EN HERINTERPRETATIE

Elk schilderij en elke tekening van Hanssen is herhaling, terugblik én herinterpretatie. Dat laatste ligt gevoelig in de kunsten. In 2015 reageerde Hanssen als eerste toen Luc Tuymans werd beschuldigd van plagiaat in het werk *A Belgian Politician*, dat hij schilderde aan de hand van een krantenfoto. Het is geen toeval

dat Hanssen het met een petitie voor Tuymans opnam. Hanssen: ‘In vroegere eeuwen was het de gewoonte zaak van de wereld dat kunstenaars andermans schilderijen naschilderden. *De vaderlijke vermaning* (1654) van Gerard ter Borch werd meer dan honderd keer geheel of gedeeltelijk hernomen door andere kunstenaars. Ook het fotorealisme in de schilderkunst uit de jaren 60 werkt op basis van herhaling en maakt de foto zélf tot onderwerp van het beeld. Alles wat eigen is aan de fotografie wordt onderwerp van het schilderij.’

Ook Gerhard Richter, een van Hanssens inspiratiebronnen, schilderde naar foto’s, bijvoorbeeld van RAF-terroristen. Elke voorstelling biedt in de optiek van Hanssen dus een terugblik op een bepaald moment uit het verleden. De expo van haar werk in De Garage is – in haar geheel – ook een terugblik. Geen overzichtstentoonstelling, wel een scherpgestelde selectie tekeningen en schilderijen van de voorbije 25 jaar. Het is een duik in de tijd, met als richtpunt de blik en de representatie van de vrouw. | Wieland De Hoon

KARIN HANSSEN
 22.06-31.08.2019
 De Garage
 Onder den Toren 12, Mechelen
www.cultuurcentrummechelen.be

Karin Hanssen, reeks *Returning the Gaze*, 2018